

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מסורת הש"ס

(א) (כס"ח: שמה); (ב) (כס"ח: ג) כ"ח: (ג) (כס"ח: ד) כס"ח: שמה; (ד) (כס"ח: ט) ו"ט ח"ט ש"ט כ"ק:.

לעיו רש"י

הירוש"י, חיל-אסקה והנשים הפלוים את העבא ודואנים לסיסק צ"כ(ז).

מאי שקדו. היך שני שקדו דמקטין לה הכא אי משום דלמך שמואל לעיל לית לן לזאתיה מינה לאמוראה אחרינא: וכן הפסכה ואילך. לקמן מפרש לה: ובשני לא יכנס. בשביל אותה סכנה ואין דרך לעקור בשבילה תקנת חכמים אלא יום אחד ויהיה טורח מיהת שני ימים צורכי סעודה: ואם

מחמת האונס. לקמן מפרש: הפלג. אם נישאה לראשונה היא מפרשין אותה ממנו לילי שבת: נהגו. בחמיה. סכנת נפשות היא ואת אמרת נהגו לכנס ביום שלישי אבל מיעקר רביעי לגמרי לא עקרו: ניעקרה. ויקטנו להם ימים אחרים: ולדרוש לכו דאונס שרי. דנבעלת באונס אינה נאסרת על בעלה דילפינן לקמן בפרק ד' (דף נ"א): מוהיא לא נתפסה ולא לימסרו נפשיהו למיתה: איכא פרוצות. דחי מקליבין להו עבדי בראון ונאסרות על בעליהן: ואיכא נמי כהנות. שנאסרות על בעליהן אף באונס ואינה מתקן נפשיהו למיתה דאשת ברתך שנאנסה אסורה לבעלה ולקמן בפרק ד' (שם) ללפינן לה: וליעקרה. הואיל וזמנין דאיכא סכנה: בשלישי נמי אתי ובעיל. כיון דידע שהתחילו לנהוג בשלישי: מספיקא לא עקר נפשיה. כיון דלאו קביעות גמור הוא על ידי תקנת ב"ד ספיקא היא לו אם יש שואין היום צביר ולא עקר נפשיה לנא צביר: והא עקר נפשיה. משעת רובס נהגו: הכא מותר. לא גרסינן לכתחילה. והכי קא מתמה הכא מותר קתי דמשמע אם ימלך איש יחיד צבית דין ימירו לו אבל נהגו לא קתי: שר לנא בא לעיר. ויחטפו צורכי סעודה מאשר ימלאו: וחליף. לאחר רביעי: לעכב. עד יום רביעי של שבת הכא: בשלישי לכנס למה נמיר לו לקדום כל כך שלם יעריח כסעודה אלא יום אחד ומיעקרה תקנתא דשקרו: איספרווא דידים. חיל משרחיו המכנייט לו צורכי סעודה. בלשון געו הירוש"י: ש: ופוש

דמטיא. חתן שמת אביו בשני ואין יכול להמתין עד למחר שצריך להסבות את המת עד שיכנסו לחופה: ויונו מווג. צמים שהיא ראו לשחיה ושוב אינו מתקיים: אביו של חתן או אמה של כלה. דוקא נקט אביו של חתן שהוא הטורח בצורכי סעודה ואמה של כלה היא המכנייט לה כחששין לפיכך אם יעבור המועד שוב אין מכין להם והמירו להם להכניס את המת למחר שלא יקברוהו דאם כן חלה אבילות על האבל כסמימת גוולל כדלקמן (ד' ו') ושבו לא יוכל לנכנס עד שיעבור אבילות: ופוש

דמטיא. חתן שמת אביו בשני ואין יכול להמתין עד למחר שצריך להסבות את המת עד שיכנסו לחופה: ויונו מווג. צמים שהיא ראו לשחיה ושוב אינו מתקיים: אביו של חתן או אמה של כלה. דוקא נקט אביו של חתן שהוא הטורח בצורכי סעודה ואמה של כלה היא המכנייט לה כחששין לפיכך אם יעבור המועד שוב אין מכין להם והמירו להם להכניס את המת למחר שלא יקברוהו דאם כן חלה אבילות על האבל כסמימת גוולל כדלקמן (ד' ו') ושבו לא יוכל לנכנס עד שיעבור אבילות: ופוש

ובשני לא יכנס. פ"ה אפילו בשעת הסכנה דאין לעקור בשבילה תקנת חכמים אלא יום אחד וקשה לר"י דלמך לקמן מאי אונס אלימא הא דלמך הא דלמך הא דלמך הא דלמך הא דלמך

מאי שקדו דתניא מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי שאם היה לו מענת בתולים היה משכים לב"ד ותנשא באחד בשבת ואם היה לו מענת בתולים היה משכים לב"ד שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא אדם טורח בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה ומוסכנה ואילך נהגו העם לכנס בשלישי ולא מיחו בידם חכמים ובשני לא יכנס ואם מחמת האונס מותר ומפרשין את החתן מן הכלה לילי שבת תחלה מפני שהוא עושה חבורה מאי סכנה אילימא דאמרי בתולה הנשאת ליום הרביעי תיהרג נהגו לגמרי ניעקרה אמר רבה דאמרי בתולה הנשאת ביום הרביעי תיבעול להגמון תחלה היא סכנה אונס הוא משום דאיכא צנועות דמסרן נפשיהו לקטלא ואתיין לירי סכנה ולידרוש להו דאונס שרי איכא פרוצות ואיכא נמי כהנות וליעקרה גזירה עבירה דבטלא ותקנתא דרבנן מקמי גזירה לא עקרין אי הכי בשלישי נמי אתי ובעיל מספיקא לא עקר נפשיה ובשני לא יכנס ואם מחמת האונס מותר מאי אילימא הא דאמרן התם קרי ליה סכנה והכא קא קרי ליה אונס ותו הוה נהגו הכא מותר אמר רבא דאמרי שר צבא בא לעיר ה"ד אי דאתי וחליף ליעכב לא צריכא דאתי וקבע בג' מיהא לכנס אספרווא דידיה בג' קאתו ואיבעית אימא מאי מחמת האונס כדתני הרי שריה פתו אפיו ומבחו טבור ויינו מווג ומת אביו של חתן או אמה של כלה כחופה את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובעול

ביאה ובי אפקריה רחמנא לורעיה הני מילי לענין דאין לו חיים וזרעו חשוב כרע כהמה ויש לומר דהכי פריך ולדרוש להו דאונס שרי לפי שהאשה היא קרקע עולם ולא עבדה מעשה כדמשני בפרק בן סורר ומורה אסמך קרקע עולם והא דלא פריך התם גילוי עריות היא דפשיטא ליה דאיכא לשנויי קרקע עולם היא ואין לה לנסור ענמה אבל לענין חילול השם לא היה נראה לו שיעיל טעם קרקע עולם ומשני קרקע עולם היא ואפילו חילול השם ליכא ונפרק מנות הלינה (שם קג. ו) דפריך גבי יעל והא קמתהניא מעצירה ומשני טובתן של רשעים רעה היא אלל לדיקים שהטיל בה ומהאם ולא משני קרקע עולם היא היתה משום דהתם לא פריך אמאי לא מסרה ענמה דהא לא היה רוצה להמיתה לדרבה היה לך שתמרהו אלא הכי פירשו והא מתהניא מעצירה למה משנחה הכתוב מנשים כהאל תבורך ודרשין צביר (דף כג. ו) וסו גדולה עבירה לשמה ממזוה שלא לשמה ופריך דיעל נמי הוה עבירה שלא לשמה דהא מתהניא מעצירה ומשני דלא מתהניא ועשה עבירה לשמה כדי להזיל את ישראל: בתולה הנשאת ברביעי תיבעי. לאו דוקא ברביעי מדפריך לקמן בשלישי נמי אתי ובעיל שאינו מתכין אלא להנאקו אלא אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי מיהרג דהתם מקפידים על קביעות יום כדי להעבירם על דתם נקט ליה נמי הכא ברביעי: ולדרוש מהו דאונס שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשוב לא יהא סכנה אלא אונס ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר וכן האונס יאילך דא"כ מאי משני משום פרוצות דהא אפילו לא דרשין להו דאונס שרי לא מסרי נפשיהו דדוקא לנשות אמרינן דמסרי נפשיהו ועוד ובי משום פרוצות ימחו לרובג הנזועות אלא הכי פירשו לדרוש למה לא אונס סכנה אמאי לא מיחו בידם חכמים ומשני משום פרוצות לא מיחו בידם אי משום סכנות: ור"ה התם בשלישי נהגו ואמרינן בפי' תנח"ך דתענית (דף כו. ו) מאן דלמך נהגו אורויי לא מורינן והכא בשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש נהגו רובא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: א"י דאתי וחליף ליעכב. פ"ה חליף לאחר ד' וליעכב עד יום ד' של שבת הכא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא צריכא דאתי וקבע אחי ליעכב חדש או חדשים עד שילך עד כן נראה לר"י שאם ימעכב כל יום ד' אין לו לעכב עד יום ד' אחר אלא יכנס בג' והכי פריך אי אתי וחליף ג' גופיה ליעכב עד דחליף ומשני דאתי וקבע כל יום ד': בשלישי מיהא יכנס. ולא צע' למימר דאתי שר הכנא בג' דא"כ יכנס בג': איספרווא דידיה בג' אהא. אין לתמוה משום סעודה עקרין תקנתא דרבנן ב' ימים ומשום סכנה לא עקרין אלא יום אחד דבעילת הגמון שבת שרגיל לא ולבעול ואי עקרין שני ימים אלא להסתחא אבל אונס שר לנא אינו אלא אקראי בעלמא: (ולעיל) תקנתא דרבנן שקטי גזירה) לא עקרין. כי פריך לעיל וליעקרה לא משני תקנה דרבנן מקמי גזירה) כו' כדמשני הכא משום דלעיל פריך וליעקרה וקבעו יום אחד כיון דאיתו מתיכין אלא להעבירם על דתם כשיקבעו יום אחד לא ימחו ולא מיעקרה תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קבוע אבל הכא פריך וליעקרה ולא יהא שום יום קבוע שאם יקבעו יום אחד ובעיל באומו יום ולהכי משני מקמי גזירה) לא עקרין תקנה דרבנן שלא יהא שום יום קבוע: (ולעיל) א"י הכי בשלישי נמי אתי ובעי. פי' יסאי אמרת בשלמא כדמעיקרא דלמרי בתולה שנשאת בג' מיהרג ואין מתכווין אלא להעבירם לא ימחו אם יעשו ביום ג' אלא אי אמרת משום בעילת הגמון כיון שמתכין להנאחו בשלישי נמי אתי ובעיל: ובעל

תניא הרי שהיה פתו אפיה וטבורו טבור ימיט מווג ונתן מים ע"ג כשר ונת אביו של חתן או אמו של כלה כסמיטת את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובעיל בעילת סעודה ופירוש ונתן ז' ימי משתה ואח"כ נוגז ז' ימי אבילות וכל אותן הימים הוא יסר בין האנשים והוא יענה בין הנשים. וכן מי שפירשה אשתו נדה ואין מונעים תפשיטין מן הכלה כל ל' פ"י כסמיטת את זכר. האבילות כסמיטת הגוולל ויוב לא יוכל לנכנס עד שיעבור ז' ימי אבול. אלא כנס תחלה ואח"כ יקברו המת ויבין דחלה עליו חתמה הויא כביה כביה שלא אירא אבילות וחלייל עליה. ונוהג ז' ימי המשחת תחלה ואח"כ ז' ימי האבילות וכל אותן הימים אינו מתיירח עמה שפא יבעול. ואבל אסור בתפשיטת הנטה ואף בו ימי המשחה שוקן אצלו כרגל דברים של צענה נוהג ואין מונעים זכר ואנשים שהיא אבילה שלא תתנה על בעלה. ודוקא אביו של חתן הטורח בצורכי סעודה. ואמה של כלה המכנייט לה להחשיטין דליכא אינוס בטוח להו. אבל איסכא לא: